

vidtaga de åtgärder, som för ernående af berörda viktiga ändamål pröfvas erforderliga.

Stockholm den 26 Januari 1874.

A. Adlersparre.

N:o 37.

Af Herr Christen Assarsson: Angående upphörande af gästgiveri-, samt håll- och reservskjutsen.

Till resandes fortskaffande är skjutsväsendet, enligt 28: 5 B. B. Gästgivarförordningen den 12 December 1734, Kongl. förklaringen den 11 December 1766 och Kongl. Cirkuläret den 2 Augusti 1844, ordnad på följande sätt:

För hvarje gästgivarergård å landet skall genom Konungens Befallningshafvandes försorg i hans egen eller hans ombuds samt härads eller socknebuds närvaro af häradsrätten undersökas, huru många hästar behöfvas att der uppehålla skjutsen samt hvilket antal gästgivaren kan och bör hålla. Kan gästgivaren ej ensam bestrida skjutsen, anordnas af de närmast kringboende jordegarna ett antal, som anses tillräckligt att bestrida den återstående skjutsen på sådant sätt, att de på kallelse skola infinna sig vid gästgivarergården med hästar och åkdon. Denna skjutsning kallas *reservskjuts*. Är äfven denna skjuts otillräcklig, anvisas af de aflägsse boende ett antal att i tur utan särskild kallelse inställa sig vid gästgivarergården med hästar och åkdom. Detta slag af skjutsskyldighet kallas *hållskjuts*. Derjemte står vederbörande fritt att träffa särskild öfverenskommelse om sättet för skjutsens utgörande; men sådan öfverenskommelse skall af häradsrätten med Konungens Befallningshafvandes samtycke stadfästas.

I städerna åligger enligt lag skjutsningsbesväret borgarne, men der detta är allt för betungande, skall af Konungens Befallningshafvande af angränsande hemman anvisas ett tillräckligt antal att gå dem tillhanda med bestridande af detta besvär; dock är i många städer skjutsningsbesväret fördeladt på andra invånare än borgare.

För att lindra skjutsningstungan har man i senare tid sökt ordna skjutsväsendet genom entreprenad. För detta ändamål blir skjutsningsskyldigheten vid hvarje skjutsställe på vissa år utbjuden på auktion emot rättighet för entreprenören att af de resande uppbära högre lega. Vill

ingen ingå härpå, utan fordras derjemte bidrag af de skjutsningsskyldige, skola dessa häröfver höras, och beror af hvarje enskild skjutsningsskyldig att antaga eller förkasta de erbjudna villkoren. Antagas de af minst hälften af ett skjutslag, kommer entreprenaden till stånd. Går blott ett mindre antal af skjutslaget in på villkoren, men detta antal utgör minst en tredjedel af skjutslaget, pröfvar Konungens Befallningshafvande, om entreprenad skall komma till stånd eller skjutsen fortfarande utgöras af de skjutsningsskyldige. Beslutas i detta fall att entreprenad skall ega rum, fortfara de skjutsningsskyldige, som ej ingått på entreprenaden, att såsom förut i tur bestrida skjutsen. Till att ytterligare lätta skjutsningsbesväret har af statsmedel en summa blifvit anslagen, af hvilken understöd lemnas de skjutslag, för hvilka bidragen till skjutsens öfvertagande å entreprenad äro särdeles betungande.

Det torde icke vara olämpligt att, i afseende å den ifrågavarande skjutsskyldighetens uppkomst, erinra, att sedan från äldsta tider endast *den* resande var berättigad att fordra gästgifveriskjuts, som kunde förete Konungens särskilda tillståndsbröf, upphäfdes nämnda villkor år 1561, hvarjemte reservskjutsskyldigheten tillkom år 1649 samt hållskjutsen år 1727.

Ehuru numera skjutsningsskyldigheten grundar sig på allmänna lagens bud och efter densamnas antagande utfärdade författningar, och således ur den strängt juridiska synpunkten ingen grundad invändning kan göras mot densamma, är det likväl icke ur vägen att här påminna, att på den tid, då såväl gästgifveri- som reservskjutsskyldigheten först stadgades, skedde sådant icke i öfverensstämmelse med gällande lag; ty ehvad man betraktar denna skyldighet som en lagstiftnings- eller beskattningsfråga, fordrades enligt den då gällande Landslagen till såväl stiftande af ny lag, som åläggande af ny allmän börda, svenska folkets samtycke inhemtadt på landskapsmöten. Sådant samtycke inhemtades dock ej, utan denna skyldighet ålades genom regeringens påbud utan svenska folkets samtycke och således genom maktspråk.

De med skjutsningsbördan förenade olägenheter äro allt för väl kända, för att här behöfva vidlyftigare omförmälas. Framför allt må dock nämnas de mångfaldiga hinder för jordbrukets skötande, som vållas af reserv- och hållskjutsen. Det inträffar nemligen ofta, att jordbrukaren nögdas att mot en jemförelsevis ringa godtgörelse till en annans bekvämlighet lemna sina hästar och åkdon, just då han antingen till vinter eller sommarkörslor sjelf bäst behöfver dem.

Den invändning, som mot skjutsningsbördans aflyftande från jordbruket

